

Vit eiga at verja samgonguna

— Eg meti sitandi samgongu goyma slíkar eginleikar, at møguleikar eru fyri at reka ein politikk, sum ikki kundi verið ríkin av øðrum samgongum.

Ti eiga vit at verja hana og fáa ríkið nakað av politikki, fjøldini at gagni, segði Atli Dam, formaður Javnaðarflokksins m.a. í frágreiðing síni til landsfundin hjá Javnaðarflokkinum, sum varð hildin í Norðurlandahúsinum seinasta vikuskifti.

Hann segði:

Javnaðarflokkurin hevur nú luttið í samgongu og havt leiðsluna av landsins stýri í 15 mánaðir, og vit nærkast teirri tíð, vit sum flokkur bóðu um til at leggja so til-rættis, at vit framyvir kunnu virka okkurt burtur úr tí búskaparliga ójavna, ið komin er í millum skuld okkara uttanlands og samlaða samfelagsframleiðslu.

Vit mettu, at eftir 500 døgum kundu vit fremja slíkar fyriskiparir og lóggávur, at vit yvir eitt áramál framyvir fingur hesi viðurskifti aftur á beint.

Vert er tí at gera upp og spyrja, um hetta hevur eydnast ella fer at eydnast, og hvørji tiltøk eru eftir at fremja, so tey — hóast seinkað — kunnu bera á somu leið.

Svar mitt er, at mong tiltøk — sera týðningarmikil tiltøk — nú eru framd, og tey roynast, meðan onnur eru í umbúna og vónandi verða framd í komandi tíngsetu. Onkur illviljaður hevur spurt, hvi búskaparviðurskifti Føroya ikki eru greidd, nú 500 dagar skjótt eru farnir, og leggur okkum harvið onnur orð í munn enn tey, ið segd eru.

Kundi javnvág verið skapt eftir so stuttari tíð, so vóru orð okkara og útlendsku búskaparfrøðinga um støðu okkara, sum hon var móti endanum av 1984, heilt burturvið.

Tað verður tí enn einaferð sligið fast, at tað, talan var um, var so skjótt sum gjørligt at leggja ein politikk til rættis, sum legði kósina inn í eina javnvágstøðu, har aftur kann verða talan um at fremja nýskipanir í um-støðunum hjá vanligum borgarum, sum lætta um tær eykabyrðar, vit øll mugu bera nú eina tíð.

Landsfundurin 1986

Javnaðar-flokkurin einasta trygd móti høgrarákinum

— Hetta segði næstformaður floksins, Jørgen Thomsen m.a. í síni politisku viðmerking á landsfundinum. Hann var ikki hin einasti, sum hevði hesa áskoðan. Men tað er ikki nóg mikið at gera eitt munagott politiskt arbeiði. Vit mugu og skulu greiða fólki frá hesum. Nevniliga hetta, at Javnaðarflokkurin er trygdin fyri, at vælderin í hesum landi kann halda fram og vaksa, segði Jørgen Thomsen m.a.

Meginparturin av tíðini á landsfundinum fór til politiskt orðaskifti — og soleiðis skal tað eisini vera. Javnaðarfólk úr øllum landinum vóru møtt, og mong av teimum tóku orð.

Vit fara í komandi blaði at greiða nærri frá hesum orðaskifti.

Á landsfundinum varð eisini starvsnevnd vald. Í hana komu: Atli Dam, formaður, Jørgen Thomsen, næstformaður, Hans Jørgensen, skrivari, umframt Vilhelm Johannesen og Tórfinn Smith.

Vert er at nevna, at ímillum tey tiltøk, sum eru framd, eru ymsar skattalógarbroytingar og broytingar í avskrivningarlógum, sum miða imóti, at hesar byrðar verða byttar á fleiri herðar enn áður, og eisini ber nakað aftur til samfelagið av samfelagsskaptu vinningunum.

Hetta er lóggáva, sum ikki gevur úrslit eftir einum ella fáum árum, men bert upp á longri sikt, og arbeiði við skattalógarbroytingum, sum bera at einum rættvisari býti er drúggt arbeiði, ja, arbeiði sum ongantið verður liðugt. Vit hava tí eisini enn nakrar broytingar í kvittanum til komandi tíngsetu.

Fiskivinnustudningurin

Ein høvuðsatfinning imóti skipan okkara var vend imóti tí óføri, vit høvdu gingið okkum úti í umfordeiling okkara av ágóða — tí sokallaða fiskivinnustudninginum yvir ráfiska- og aðrar grunnar. Sagt varð, at samfelagið freistaði menn til iløgur í skip og vinnur, sum ikki eru kappingarfer undir marknaðartreytum.

Hesa atfinning, sum vit tóku undir við í valstriðnum, hava vit tikið til eftirtektar í samgonguni. Studningurin sum figgjarárið 1984/85 var 414 milliónir, er tí í 1986 minkaður til 265 mió. kr.

Høvdu vit kunnað minkað hetta tal einar 100 milliónir afturat komandi árin, fingur vit betri ráð til at niðurbýgt orkuna til grunna vatnið og meðalvatnið og gjørt nakað munagott við endurnýgging av útróðrarflotanum. Tá kundi ein «kondemneringsskipan» verið knýtt at endurnýggingini og útbyggingini til aðrar møguleikar, tá varð

varð peningur til tess.

Ein rationellur floti, góð stovnsrøkt og eitt munabætt selu-arbeiði eru einastu tiltøkini, ið veruliga muna, skulu vit eiga eina vinnu, sum stendur seg betur í kappingini við aðrar tjóðir.

Havnaætlanina, sum undanfarna samgonga segði seg vilja fremja, hava vit útsett í tvey ár, og til at darva nýtsluni, samtyktu vit í fjør nakrar inntøkulógir.

Stuðulslátni í samband við skipabygging eru minkað munandi, og vøðhaldini við bygging uttanlands minkað úr 25 niður í 15%. Ætlanin er at minka hesi enn meira, soleiðis at tað meira verður dygdin í einum skipaprojekti heldur enn landskassaveðhald, ið treytar figging.

Iløguvirksemi í fastar karmar

Annars hevur samgongan roynt at leggja iløguvirksemið hjá tí almenna í fastar karmar — her er tó undantikin bergholsgærdir — upphæddirnar til landsverkfrøðingsstovnin eru ikki vaksnar, og merkir hetta eitt spakuliga minkandi ella stóðugt iløguvirksemi. Kortini eru trupulleikarnir við stýring av samlaðu iløgunum í samfelagnum stórir, eins og við stýring av peningastreyminum, sum — orsakað av teim rúmu og billigu lánimøguleikunum uttanlands — nú rennur inn í landið.

Hetta vóru nøkur av teim avmarkandi tiltøkunum, og fleiri standa fyri, men sum so ofta sagt, tað ber ikki til at koma burtur úr trupulleikunum bert við sparing, skerjing og avmarking. Ein slíkur politikkur vildi verið sum at roynt at toga seg sjálvan upp eftir hárunum, tí burtur úr samlaðu samfelagsframleiðsluni kann ikki sparast nóg mikið, til at Føroyar greiða sínar skyldur. Vit kenna fleiri lond, sum royndu ein monetarískan politikk: lond sum vildu gera hugsanir Milton Friedmanns til royndar lærusetningar, og aftur onnur sum uttan fyrilit hava nýtt partar av hesum politikki saman við

Tjakið var livligt